

Издөнүүчү Имаралиева Жамила Рахманалиевнанын “Манас” эпосун окутууда окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуунун методикасы (орто мектептин мисалында)” деген аталыштагы 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча, педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишине карата

РАСМИЙ ОППОНЕНТТИН ПИКИРИ

Изилдөө үчүн тандалып алынган теманын актуалдуулугу.

Мектепте окуучу ар түрдүү турмуштук милдеттерди чечүүгө зарыл болгон билимдин эки түрүнө: курчап турган айлана-чөйрөдөгүлөр жөнүндөгү билимге (бул эмне?) жана иш-аракеттин ыкмалары же процесстер жөнүндөгү билимге (буларды кантип колдонуу керек?) ээ болушу абзел. Бул жерде мугалимдин милдети – окуучу чыныгы баалуулуктарды жалгандан ажырата билгендей, ошого карай аракеттенүүлөрүнө өбөлгө түзгөндөй иш алып баруусу зарыл. Азыркы күндөгү мектеп окуучулардын алган билимдерин турмушта колдоно билүүлөрүн, ал аркылуу жеке сапаттарын өнүктүрүп, коомдо татыктуу жашоо мүмкүнчүлүктөрүн арттыруу максаты коюлууда. Андыктан, орто мектептин окуучуларын жамааттык жоопкерчиликке тарбиялоодо «Манас» эпосундагы сюжеттик окуялар, кыргыз элинин асыл баалуулуктары менен окуучулардын маданий- руханий, адептик-ыймандык, атуулдук-патриоттук багыттагы ой жүгүртүүсүн өнүктүрүүгө болот.

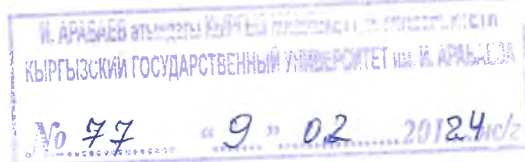
Мындан келип, ата-бабаларыбыз уул-кыздарына турмушка керектүү билим жана тарбияны беришкендигин билебиз. Бирок, бул жерде мектеп болбосо, атайын даярдалган тарбиячылар болбосо, эмнени жардамы аркылуу бул милдетти жүзөгө ашырышкан? – деген суроонун туулушу – мыйзам-ченемдүү.

Элдик акыл-кенч казыналары (макал-лакап, табышмак, санат-насыят, терме ырлар, жаңылмач, уламыш, жөө жомоктор, жомоктор) аркылуу уул-кыздарына жол көрсөтүп, алардын бул турмуштагы орду, кызмат-милдети жөнүндө түшүнүктөрүн калыптандырышкан. Албетте, булардын туу чокусунда «Манас» эпосу турары анык. Уулдарын Манастай мекенчил, кыздарын Каныкейдей акылгөй, уз кылып тарбиялоого умтулушкан. Бекеринен, эпосту изилдешкен окумуштуулар «Манас» – кыргыз элинин энциклопедиясы», – деп баа беришкен эмес.

Эпостогу педагогикалык идеялар Т.Ормонов, Г.Абдымомунова Ф.Баитова, С.Иптаров, А.Муратов ж.б. окумуштуулар тарабынан изилденген.

«Манас таануу» курсу боюнча С.Байгазиев, Б.Исаков, С.Бегалиев, К.Калчакеев, Т.Танаев, Г.Орозова, Т.Бакчиев ж.б. педагог-методисттер окуу программаларын түзүп, окуу китептерин жана окуу колдонмолорун жазышты.

Ошондой эле, М. Мадумарова «Манас» эпосун тарых предмети менен интеграциялап окутуу», Н.Тахирова «Манастаануу» курсун колледждерде окутууну этнопедагогикалык негизде өркүндөтүү» деген темаларда кандидаттык жана А.Зулпуев «Жождордо «Манас» таануу курсун окутуу»

деген темада доктордук диссертацияларын коргошкон. Албетте, бул илимий-методикалык изилдөөлөрдө «Манас» эпосун мектептерде, колледждерде жана жогордо окутуу проблемасы ар тараптуу изилденген.

Бирок, жогоруда аталган эмгектерде окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин калыптандыруу темасы атайын сөз кылынып, илимий иликтөөгө алынган эмес. Ошондуктан тема – бул диссертациялык иликтөөлөр менен байланышта болгону менен бир топ орчундуу айырмачылыктарга ээ.

Мектеп мугалимдери менен аңгемелешип, пикир алышып, эксперимент жүргүзүп, иликтеген теманы мектепте окутууда төмөндөгүдөй карама-каршылыктар орун алгандыгы аныкталган:

«Манас» эпосун мектептерде бир топ жылдардан бери окутулуп келсе да, эпостогу чагылдырылган тарыхый, көркөм, адеп-ахлактык проблемаларды ар тараптуу камтыган окутуунун заманбап технологияларынын иштелип чыгылбагандыгы; бул багытта иштеп жатышкан чыгармачыл мугалимдердин алдыңкы иш тажрыйбаларынын үйрөнүлбөгөндүгү жана жайылтылбагандыгы; «Манас» эпосунда жамааттык жоопкерчилик жана толеранттуулук темасы кеңири чагылдырылган болсо да, аларды окуучуларга үйрөтүү методикасынын иштелип чыгылбагандыгы; «Манас» эпосу аркылуу этномаданий, коммуникативдик, педагогикалык-дидактикалык негизде окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин калыптандыруу проблемасынын атайын изилденбегендиги жана бул тема боюнча методикалык иштелме, сунуштардын иштелип чыкпагандыгы.

Жогоруда белгиленген карама-каршылыктарды чечүү үчүн изилдөөнүн проблемасын аныкталып, тема «Манас» эпосун окутууда окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуунун методикасы» деп аталган.

«Манас» эпосу балдарды коомчул, жамаатчыл жоопкерчиликтерин калыптандырууда, аларды «чачылганды жыйнаган, үзүлгөндү улаган», элдик кызыкчылыктарды биринчи планга коюунун духунда тарбиялоодо өзүнчө бир түгөнгүс руханий ресурс катары алганда, илимий тема актуалдуу.

Изилдөөнүн жаңылык деңгээлин төмөнкүлөр менен аныкталат:

1. Кыргызстандын рынок системасынын шарттарында өсүп келе жаткан жаштарда өзүмчүл, пайдакечтик башталмалар өсүш алып жаткан кырдаалда «Манас» эпосунун мекенчил, жамаатчыл руханиятын жаш муундардын жан дүйнөсүнө трансформациялоону объект кылып алгандыгында жана мектеп балдарын жамаатчыл жоопкерчиликтүү духта социалдаштыруунун методикасы биринчи жолу иштелип чыгылгандыгында.

2. Мамлекеттүүлүгүбүздү бекемдей турган жамаатчыл жоопкерчиликтүү, мекенчил менталитетти өстүрүүнүн эффективдүү методикалык-технологиясын жараткандыгында жана анын натыйжалуулугу эксперимент аркылуу тастыкталгандыгында.

3. «Манас» эпосунун окуу программаларына киргизүү тарыхы аныкталгандыгында жана «Манас» эпосу боюнча эгемендүүлүктүн жылдарында жаралган педагогикалык багыттагы изилдөөлөрдүн мазмуну, методикалык маңызы, биринчи жолу чечмелегендигинде.

4. Окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин өстүрүү зарылдыгынын контекстинде мектептердеги эпостун окутуу тажрыйбасы, абалы анализделгендигинде жана жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуунун ыкмалары, жолдору өндүрүшкө сунушталгандыгында.

Изилдөөнүн максаты - «Манас» эпосун окутуу аркылуу орто мектептин окуучуларынын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуунун методикалык-технологиясын иштеп чыгуу, аны илимий-теориялык жана эксперимент түрүндө тастыктоо менен натыйжаларын практикага сунуштоо.

Аталган максатка жетүү үчүн төмөнкүдөй милдеттер коюлган:

1. Изилдөөгө тиешелүү философиялык, адабият таануучулук жана педагогика-психологиялык, методологиялык адабияттарды үйрөнүү, историографиясын талдоого алуу;
2. Орто мектептерде окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуу аспектинен «Манас» эпосун мектептерде окутуунун абалын аныктоо;
3. «Манас» эпосун орто мектептерде окутууда жамааттык жоопкерчилигин өстүрүүгө база болгон эпостогу рухий-адептик, патриоттук ресурстарын үйрөнүү жана аныктоо;
4. «Манас» эпосун окутуу аркылуу окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатууга эффективдүү кызмат кыла турган методдорду иштеп чыгуу, тажрыйбадан өткөрүү.

Диссертациянын биринчи бапы “Манас” эпосун окутууда окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуунун жаңы маселелери” деп аталып (10-76-бб.), биринчи параграфта «Жамаат», «жамааттык» (коллектив, коллективизм) түшүнүктөрүнүн философияда, психологияда, социологияда жана педагогикада изилдениши (10-32-бб) каралган. Көрүнүктүү педагог А.С.Макаренко жамаат теориясын иштеп чыккандыгын, бул жолдун бир канча стадияларын бөлүп көрсөткөндүгү белгиленген. Жамаат менен инсандын ортосундагы мамиле жөнүндөгү маселе – түйүндүү маселелердин бири, тарбиялоону демократиялаштыруу, адамдын эркиндиги менен укуктарын сактоонун шартында ал өтө зор мааниге ээ боло тургандыгы тастыкталат. Инсан менен жамааттын мамилелеринин өнүгүшүнүн кеңири тараган үч моделин бөлүп көрсөтүлгөнүнө токтолот. 1) инсан жамаатка баш иет (конформизм); 2) инсан менен жамаат оптималдуу мамиледе болушат (гармония); 3) инсанды жамаат өзүнө баш ийдирет (нонконформизм). Аталган моделдерге карата “Манас” эпосунан мисалдар келтирилет.

Экинчи параграфта «Манас» эпосун орто мектепте окутуунун тарыхы жана анын педагогикалык-методикалык жактан иштелиши (32-60-бб), ошондой эле, «Манас» эпосунун мектеп окуу программасына киргизүү тарыхы каралган. Кыргыз Республикасынын окуу программаларына «Манас» эпосунун киргизүү тарыхы чагылдырылган. Андан соң «Манас» эпосуна берилген сааттардын көлөмү, формасы, окутуу өзгөчөлүктөрү тууралуу ойлор айтылган. Ар кандай жагдайга карабастан, улуу мурасты өзүнчө бүтүн чыгарма катары баштан аяк үйрөнүү үчүн окуу процессине киргизүү

демилгеси чоң патриоттук кадам болгон жана «Манас» эпосун ичине камтыган «кыргыз адабияты» программасы ушул күнгө чейин мектептерде колдонулуп келе жаткандыгы белгиленген.

«Манас» эпосун жыйноо, элге жайылтуу, изилдөө менен байланышкан бөлүгү, эпостун чыгыш доорун, идеясын жана темасын, образдарын, сюжетин жана композициясын, варианттарынын идеялык-көркөмдүк бөтөнчөлүктөрү жөнүндө сөз болот. Эгемендүүлүктүн жылдарына чейин «Манас» эпосу боюнча изилдөөлөр көпчүлүк учурда фольклористикалык планда жазылып келгендиги, алар кандай экендиги жана авторлору кимдер экендиги буга чейинки көптөгөн изилдөөлөрдө баяндалып жазылгандыктан, бул бөлүмдө негизинен эгемендүүлүк жылдарындагы педагогикалык багыттагы изилдөөлөрдүн тарыхына кыскача токтолот. Педагогикалык багыттагы изилдөөлөрдүн тенденциясы 20-кылымдын 90-жылдарынан баштап, өлкөдө активдеше башталгандыгы, «Манас» эпосунун этикалык-педагогикалык мазмунуна көңүл буруу жандангандыгы белгиленет. Педагогикалык багыттагы эмгектер: Д.Т. Саалиеванын «Мектепте «Манас» эпосун окутуунун методикасы» (Б: 1993), Б.Оторбаевдин «Манас» эпосун 8-класста окутуу» (Б: 2007), Эл мугалими Б.Исаковдун «Манас» эпосун окутуу» (Б: 2000), С.Байгазиевдин «Манас» баатырдын образын интерактивдик усул менен үйрөнүү» (Б: 2003). Б.Үкүеванын «Манас таануу» (Ош: 2013). Б.Үкүеванын «Манас таануу» (Ош: 2017). М. Мадумарова «Манас» эпосун тарых предмети менен интеграциялап окутуу» (Б: 2017). Н.Тахирова «Манас таануу» курсун колледждерде окутууну этнопедагогикалык негизде өркүндөтүү» (Б: 2019). А.Зулпиевдин «Жогорку окуу жайларында «Манас» таануу курсун окутуунун илимий-методикалык негиздери (Б: 2022), С.Байгазиевдин «Манас» эпосунун педагогикасы, «Манастаануу» (Б: 2022) эмгектерин белгилеп, азыркы жаштарды тарбиялоого колдонуунун технологияларын көрсөткөн жана аны билим берүү мекемелеринде окутуу проблемасын изилдеген эмгектер талдоого алынган.

Үчүнчү параграфта «Манас» эпосунда жамааттык идеялардын берилиши жана аларды эпосту окутууда үйрөтүүнүн мааниси изилденген (60-76-бб.).

«Манас» эпосун окутууда толеранттуулук менен жоопкерчиликти калыптандырууну натыйжалуу жүргүзүү үчүн алардын курактык, психологиялык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен бул сезимди калыптандыруу үчүн эмнелерди жасоо керектиги аныкталган. Жоопкерчиликтүүлүк-инсандын көздөгөнүнө коопсуз жетүүгө аларды аткарганга мүмкүндүк берген иш-чаралардын жыйындысы, тагыраак айтканда, кандайдыр бир нерсени жасарда, анын бардык кесепеттерин (жакшы же жаман) сезип, туюп, билип туруп жасоо керектиги 8-класстын программасындагы «Кыргыздардын Ала-Тоого көчүшү» темасындагы сабактын үлгүсү аркылуу окуучулардын аң сезиминде мекенчилдикти калыптандыруудагы жоопкерчилик милдетин аткарууну мисал катары көрсөтүлгөн (67-71-бб.).

Диссертациянын экинчи багы «Манас» эпосун окутууда окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуу боюнча илимий изилдөөнүн материалдары жана методдору» деп аталат (76-109-бб.).

Биринчи параграфта изилдөөнүн материалдары каралган.

«Манас» эпосун окутуунун максаты эмне? Ал эми эпосту окутуу аркылуу кандай натыйжага жетишүүнү керек? Ал – эпостун мазмунуна, образдар системасына жана окууга кандай билим менен таалим-тарбия берилерине көз каранды экендиги тастыкталат. «Манас» эпосун үйрөнүүнүн учурдагы проблемалары көрсөтүлөт:

1.5-класстан 11-класска чейин «Манас» эпосунун үзүндүлөрүн үйрөнүү үчүн окуучулардын жаш курактарын, психологиясын, индивидуалдуу өзгөчөлүктөрүн жана адабий билимдеринин деңгээлин эске алуу менен сабактардын системасын иштеп чыгуу;

2. Кесиптик колледждердин өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен «Манас таануу» предметин окутуу технологияларын иштеп чыгуу;

3. ЖОЖдордун адистигин эске алуу менен «Манас таануу» предметин окутуунун методикасы менен технологияларын иштеп чыгуу;

4. «Манас» эпосун окутуу боюнча илимий жана методикалык иликтөө иштерин активдештирүү;

5. «Манас» эпосун окутуу боюнча илимий жана методикалык изилдөөлөрдү басмадан китеп кылып чыгаруу (83-б.).

Экинчи параграфта изилдөөнүн методдору каралган (83-94-бб.).

Диссертациянын үчүнчү параграфында орто мектептерде «Манас» эпосун окутууда окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуу маселесин ишке ашыруу боюнча эксперимент өткөрүлгөн. Окутуучуга коюлган педагогикалык, анын ичинде методикалык талаптар төмөнкүлөр болгондугун изилдөөдө белгиленген:

1. Экспериментти жүргүзүүдө анын максатын, формасын аныктап, аны өткөрүү үчүн колдонулуучу интерактивдүү методдордун технологиясы иликтенип чыгып, колдонулган.

2. Эксперименттерди өткөрүүдө коюлган талаптарды аткаруу пландалган максаттын негизинде ишке ашты. Ага үзгүлтүксүз байкоо жүргүзүлүү менен андан жыйынтык чыгарылган.

3. Аныктоочу эксперименттен кийин «Манас» эпосун окутуу менен окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуу үчүн атайын изденүүчү жана окутуучу эксперименттерди жүргүзүүдө окуучулар өздөрүнүн психологиясында жамааттык жоопкерчилиги канчалык деңгээлде өнүгүп жогорулагандыгына мугалимдин жардамы менен ар кандай формада байкоо, талдоо, анализ жүргүзүшүп, андан жыйынтык чыгаргандыгы крсөтөлгөн.

4. Экспериментти өткөрүү процессинде максатталган тапшырмаларды толук аткаруу жана андан жыйынтык чыгаруу, ага баа берүү талаптары жогоруда белгилеп өткөн зарыл шарттарга ылайык иш жүзүнө ашырылган.

2019-жылы башталган эксперименттин алгачкы этабында «Манас» эпосун орто мектептерде окутуунун жана окуучулардын эпос боюнча алган

билимдеринин жалпы деңгээли аныкталган. Баткен областтык гимназия жатак- мектеби, Ноокат районундагы Көк–Жар инновациялык гимназия билим берүү комплекси, Ош шаарындагы №2 Карл Маркс атындагы мектеп гимназиясы Жалал-Абад облусу, Базар-Коргон районундагы Ж.Сулайманкулов атындагы орто мектебинде «Манас» эпосунун окутулуш абалы үйрөнүлгөн. Аталган бапта педагогикалык эксперименттин этаптары, максаты, милдети жана натыйжалары көрсөтүлгөн. Эксперименталдык (тажрыйбалык) топтор менен текшерүүчү топторунун окуучуларынын «Манас» эпосу боюнча билим деңгээли адегенде негизинен бирдей эле болсо, тажрыйба жүргүзгөн топторго технологиялар сунушталган. Анын натыйжасында методикалык ыкмалар, каражаттар жана окутуу жолдору орточо 15-20%га жогорулагандыгы таблицаларда чагылдырылган.

Үчүнчү бап «Манас» эпосун окутууда окуучулардын жамааттык жоопкерчиликти жогорулатуунун методикасы» (109-161-бб.) деп аталып, Биринчи параграфта «Манас» эпосу боюнча окуу программаларына, окуу китептерине, сабак өтүүдөгү пайдаланылган методдорго анализ жүргүзүлгөн.

Окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин калыптандырууда «Манас» эпосунун ролун аныктоо үчүн «окутуу ыкмалары» жана «окутуу эрежелери» деген түшүнүктөр такталган. Окутуу ыкмалары – окутуу методунун өзүнчө бир жагы же курамдык бөлүгү, башкача айтканда, «Метод» жалпы түшүнүгүнө салыштырмалуу жеке түшүнүк катары булардын ортосундагы чек ара – өтө кыймылдуу жана өзгөрмөлүүлүгү кээ бир учурларда метод педагогикалык милдеттерди чечүүдө өз алдынча жол катары чыга тургандыгы, башка учурларда – жеке милдетке ээ ыкма катары чыгышы окутуу эрежелери (дидактикалык эреже) – окутуу процессинин типтүү педагогикалык жагдайында эмне кылуу керектиги жөнүндөгү конкреттүү көрсөтмөлөр аныкталган милдетти чечүү үчүн эрежелердин системасы – бул методдун нормативдүү-сүрөттөөчү модели экендиги каралган.

Кыргыз рухунун туу чокусу болгон эпосту мектеп окуучуларына окутуу менен алардын ички жан дүйнөсүндөгү жамааттык жоопкерчиликти ойготууну мугалимдин педагогикалык чеберчилигине жараша ар бир мугалим белгилеп өткөн окутуунун ар кандай методдорун колдонуу менен ишке ашыра тургандыгы белгиленген.

Экинчи параграфта «Манас» эпосун окуучулардын жамааттык жоопкерчиликти жогорулатууга багыттап окутуунун каражаттары (127-160-бб.) каралган. «Манас» эпосун окутуу процессин активдештирүү, окуу тапшырмаларын аң-сезимдүү аткаруу үчүн комментарийленген көнүгүүлөр колдонулары, окуучулар өздөрү аткарган иш-аракеттерине комментарий беришери, натыйжада алар аны аңдап-сезишет жана мыкты өздөштүрүшөрү тастыкталат.

Түшүндүрүүчү-иллюстративдүү (маалыматтык-рецептивдүү) методдун маңызында мугалим ар кандай каражаттар аркылуу эпос боюнча даяр

маалыматтарды кабарлай тургандыгы, аңдап-сезишери жана эске сактап калышары далилденет.

Репродуктивдүү методдо да мугалим теманы кабарлайт, маалыматты даяр түрүндө түшүндүрөрү белгиленет. Бул методдун артыкчылыгы – кыска убакытта жана анчалык көп тырышуусуз эле көлөмдүү билимди, ыкмаларды берүүнү камсыз кыла алгандыгы айтылат. Проблемалык баяндоо методу аткаруучулуктан чыгармачылык иш-аракетке өтүүнүн өткөөл методу болуп эсептелгендиги, анын маңызы мугалим маселени коюп, аны таанып-билүү процессиндеги ойдун жүрүшүн көрсөтүү аркылуу өзү чечери айтылат. Мындай методдо окуучулар катышуучу эмес, мугалимдин ой жүгүртүүсүнүн жүрүшүн жөн гана байкоочулары болушса да, алар проблеманы чечүүгө үйрөнүшөрү белгиленет.

Жеке-изденүүчү (эвристикалык) методдо проблемалык баяндоого караганда чыгармачылык таанып-билүү иш-аракетинин жогорку деңгээлин камтып, окуучулар эпос боюнча белгиленген теманы татаал окуу проблемасын өз алдыларынча башынан аягына чейин чечпестен, анын бөлүгүн гана чечишет болгону мугалим издөөнү айрым кадамдарын аткарууга окуучуларды тартары айтылат.

Изилдөөчүлүк методдо окуучулардын билимди эпостук материалды чыгармачылык менен алуусуна түрткү болуп, окуучулардын өз алдынча билим алууларына, предмет же кубулушту изилдөөлөрүнө, тыянактарды чыгара билүүлөрүнө жана алынган ык менен көндүмдөрдү турмушта колдоно билүүлөрүнө өбөлгө болору белгиленет.

Салттуу сабак менен инновациялык сабактын артыкчылыктары жана кемчиликтерин көрсөтүүгө аракет жасалган (143-146-бб.).

Диссертациянын авторефератында изилдөөнүн мазмуну, негизинен, чагылдырылган, андан эмгектин логикасын аңдап билүүгө болот. Иштин теориялык ойлору практикада сынактан өткөрүлгөн.

Жарыяланган эмгектердин саны - 13 жана алар теманын негизинде жазылган, УАК талап кылган басылмаларда жарыяланган.

Диссертациялык изилдөөдө “Манас” эпосун орто мектепте окутууда окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуунун методикасынын теориялык жана практикалык орчундуу маселелери ийгиликтүү аныкталышы менен бирге, иштин жалпы сапатына анча таасир эте албаган айрым кемчиликтер да кездешет.

Алар:

1 Биринчи баптын экинчи параграфында «Манас» эпосун орто мектепте окутуунун тарыхы жана анын педагогикалык-методикалык жактан иштелиши каралган. Окумуштуулардын «Манас» эпосу боюнча иликтөөлөрүнө көп орун берилген. Окутуунун тарыхына кененирээк токтолуу керек болчу.

2.Экинчи баптын экинчи параграфында изилдөөнүн методору деген параграфта методология тууралуу жазылган, бул маселе «Манас» эпосун окуучулардын жамааттык жоопкерчиликтерин жогорулатууга багыттап

окутуунун методологиялык негиздери» деп аталган үчүнчү баптын биринчи параграфында берилсе болмок.

3. Диссертацияда орфографиялык, пунктуациялык каталар кездешет.

Бирас, жогоруда айтылган сунуштар иштин илимий мазмунуна терс таасирин тийгизбейт, диссертация “Манас” эпосун орто мектепте окутууда окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуунун методикасы багытында кыргыз педагогика илиминде ыраатуу жана учур талабына ылайык иштелип чыккан эмгек болуп саналат.

Жыйынтыктап айтканда, изденүүчү Имаралиева Жамила Рахманалиевна “Манас” эпосун окутууда окуучулардын жамааттык жоопкерчилигин жогорулатуунун методикасы (орто мектептин мисалында)” аттуу темадагы 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча диссертациялык иши жана анын авторефераты Кыргыз Республикасынын Улуттук аттестациялоо комиссиясынын «Окумуштуулук даражаларды ыйгаруу тартиби жөнүндөгү жобосунун» талаптарына ылайык иштелип чыккан эмгек болуп саналат. Изилдөөнүн автору Имаралиева Жамила Рахманалиевна аталган адистик боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алууга татыктуу.

Расмий оппонент,

К.И.Скрябин атындагы КУАУнун Мамлекеттик тил

жана тарбия иштери боюнча проректору,

КР Билим берүүсүнө эмгек сиңирген кызматкер,

педагогика илимдеринин доктору, профессор

Батаканова С.Т.

Дата *13.03.2024*
отзавка *Жамила Рахманалиева*
У.И.Скрябин *2024 г.*
О.Сурбаева

Подпись *Батаканова*
С.Т.
заверяю.
Нач. отдела кадров *С.Т.*
" 9 " 02 2024 г.